

EU öppnar för salix

Det behövs större arealer salix för att öka samordningsvinsterna och därigenom sänka produktionskostnaderna. Förhoppningsvis kan detta uppnås genom den nya areasättningen ("kolsänkebonus"), som aviseras i EUs reformerade jordbrukspolitik. Dessutom är det inga problem med avsättningen, marknaden vill ha mera salixflis.

Salix odlas i dag på 15 000 hektar åker i Sverige och 5 000 hektar i andra länder. Säsongen 2002/2003 motsvarade skörden 260 GWh - ungefär 0,26 procent av den totala biobränsletillförseln. Det är alltså fortfarande en blygsam volym, men salix är en energigröda med stor potential och utgör faktiskt så mycket som 3 procent av trädbränslet på den kommersiella fjärrvärmemarknaden, när bland annat intern förbrukning i massaindustrin är borträknad.

Positiva förändringar

– Salixproduktionens framtid har aldrig sett så bra ut som nu, konstaterar Gustav Melin, VD för Agrobränsle. Gustav syftar på flera samverkande faktorer. För det första är de politiska förutsättningarna gynnsamma - vilket inte har gått av sig själv. Det jordbrukspolitiska beslutet i EU (fattat 26/6 2003) gav bättre villkor för salixodling i hela EU. Man får odla salix på all areal, också på trädan, och får fortsatt full areasättning. Dessutom får man 45 euro extra i kolsänkebonus per hektar som odlas på åkermark i produktion, alltså inte på träda.

För det andra är efterfrågan större än tillgången och priserna på salixflis stigande.

– Vi skördade mer än någonsin förra vintern och denna vinter skulle vi behöva mer areal än vad som finns. Vi har inga svårigheter

att sälja flisen.

För det tredje arbetar Agrobränsle intensivt med att utveckla utlandsmarknaden. Här har företaget draghjälp av enskilda länders regler, exempelvis i Storbritannien där politikerna är mycket måna om att öka användningen av förnybara energislag.

Arealen måste öka

Energimyndigheten har nyligen överlämnat slutrapporten "Uppdrag att utvärdera förutsättningarna för fortsatt marknadsintroduktion av energiskogsodling" till Näringsdepartementet.

– Slutsatsen vi drar är att vi måste öka arealen. Vi behöver 30 000 hektar med bra planteringar för att få samordningsvinster som kan sänka produktionskostnaderna och åstadkomma ett konkurrenskraftigt system, upplyser Björn Telenius på Energimyndigheten.

Björn förklarar att en ökning av arealen får samma positiva effekt som forskning. Satsning på forskning och utveckling måste naturligtvis också fortsätta. Att vi till exempel har betydligt frosttåligare sorter i dag kan tillskrivas forskningen, men ännu vet ingen hur högvastande och klimatanpassade sorter vi kan få fram.

Dessutom behöver information till jordbrukare, fjärrvärmeföretag, reningsverk och andra aktörer intensifieras.

Energimyndigheten föreslår i

sin rapport att anläggningsstödet tillsvidare bibehålls på sin nuvarande nivå, eftersom marknaden ännu är omogen och i behov av fortsatta statliga insatser. Det bör dessutom utredas om det utbudsstimulerande anläggningsstödet på längre sikt kan ersättas med ett efterfrågestimulerande stöd, eventuellt i form av långsiktiga kontrakt.

Anläggningsstödet blir kvar

Näringsdepartementet har använt energimyndighetens slutrapport som underlag internt på departementet och i den interna diskussionen om den framtida europeiska jordbrukspolitiken.

– Det är en mycket bra rapport. Det finns så mycket tyckande i energipolitiken och då är det bra att få ett samlat perspektiv på den, säger Lars Gullbrand på näringsdepartementet.

Han bekräftar att årets budgetproposition innehåller ett bibehållet anläggningsstöd för energiskogsodling under 2004.

Att salixodling på åkermark ingår i jordbrukspolitikområdet är olyckligt. Energimyndigheten framhåller att det avgörande för jordbrukarens beslut om att initiera salixodling är att det finns långsiktigt stabila villkor på marknaden. Anläggningsstödet fyller delvis en sådan funktion, men om lantbrukaren inte vet från år till år om anläggningsstödet kommer att finnas kvar är det svårt att planera för en successiv utvidgad salixodling.

– Jag tror att salix skulle gynnas av en EU-reform, säger Björn Telenius.

Det anläggningsstödet inte hanterar är prisrisken och det är anledningen till att energimyndigheten lyfter fram långsiktiga kontrakt som en väg att gå. I kontrakten kan fjärrvärmeföretagen stå för bränsleprisrisken och lantbrukaren för produktionsrisken.

SLU utreder bioenergi

Under sommaren har SLU fått i uppdrag att "analysera de ekonomiska och miljömässiga förutsättningarna för en fortsatt ökad användning av biobränslen i Sverige". Biobränslena bör här ses i ett internationellt perspektiv. SLU ska lämna en slutrapport senast 30 juni 2004.

I direktiven ingår användning av bioenergi på åkermark, där utnyttjande av energigrödor för såväl värme- som drivmedelsproduktion ska beaktas och de skiftande produktionsförutsättningarna i landet belysas.

– Energiskogen behövs i Europa, påpekar Bengt Hillring, som sitter i referensgruppen för SLUs utredning.

– Sverige är ledande när det gäller att ta fram en ny gröda, alltså energiskog. Vi möter mycket beundran i Europa för att vi har lyckats på så pass kort tid, säger Björn Telenius, som säger sig vara "försiktigt optimistisk" om framtiden för energiskog.

Av Maria Larsson

Skörd av salix med Claas Jaguar-maskin